

No-llocs, altres llocs, llocs «altres»

Quelcom es dóna entre els llocs i els no-llocs: espais d'una nova mena...

L'antropòleg Marc Augé encunyà a mitjan anys 80 un terme que s'ha mostrat fecund, en bona part per les connotacions emotives que evoca el simple fet d'afegir la partícula «no» al substantiu «lloc».

Augé, a través de la categoria «no-lloc» vehiculà un neguit generat pel rencontre amb la metròpoli i les seves transformacions, després d'anys d'immersió en comunitats africanes i sudamericanes en què cada individu té una filiació clara, en què les relacions i les identitats conformades a través de la història i l'imaginari col·lectius es poden llegir en l'espai i en què es poden descobrir les petjades de les relacions interpersonals en els llocs.

Augé adreçà la seva mirada vers la seva pròpia societat, sobre certs espais característics del temps supramodern: espais de trànsit, sobresaturats d'imatges i d'informació, però impersonals, al quals no s'adverteix ni la petjada d'una història col·lectiva ni la de l'experiència personal d'aquells que els travessen. En són exemples paradigmàtics l'aeroport —especialment la zona del *duty free*—, els grans centres comercials, els ferrocarrils soterranis i també, en la seva vessant més cruel i bàrbara, els camps de refugiats.

La proliferació d'imatges dissenyades i produïdes industrialment acompanya indefectiblement els no-llocs que més freqüentem els habitants de les grans urbs. Un allau d'imatges que ens sol·liciten i ens fascinen. Aquí rau una bona part del perill dels no-

llocs, ens diu Marc Augé.

D'una banda, si interactuem constantment a través d'imatges —la pantalla de l'ordinador, del caixer, del mòbil...—, ¿no pot passar que perdem la capacitat de relacionar-nos *cara a cara* amb els altres? Viuríem en una mena de bombolla asèptica que ens impediria l'encontre amb l'altre i a més ens crearíem una identitat fictícia, irreal. De l'altra, aquest dispositiu imaginari pot esterilitzar la imaginació i la creativitat de l'individu. Parfrasejant el lema «Som allò que sembrem», gosem dir que «somíem l'imaginari que ens empassem». Si tot el que ens envolta és imaginari marca Disney —com si visquéssim en un immens parc temàtic—, tindrem somnis marca Disney. Escriu Augé: «Les orelles de Mickey són arreu, escoltant el món».

Tanmateix, ¿som consumidors passius d'imatges fàcilment manipulables? ¿Som mers transeünts i usuaris condicionats pels dispositius espacials d'uns no-llocs comercialment planificats?

Per sort existeix la invenció del viure quotidià. Sorgeixen usos esbiaixats, imprevistos i, fins i tot, perversos dels espais i les imatges. Si no fos així, no tindria sentit proposar, com ho fa Augé, una moral de resistència, que és una praxis creativa: provocar l'encontre entre ficció, imaginari col·lectiu i imaginari individual, generar imatges que vagin més enllà del *prêt-à-porter* imaginari industrial.

Com ens recorden alguns filòsofs italians

Autor

Josep Maria Casasús Rodó.

Sobre l'autor

Josep Maria Casasús Rodó és filòsof. Membre del Gep21 i del grup organitzador de Quelcom

No-llocs, altres llocs, llocs «altres»

que també han tingut l'encert d'encunyar categories suggeridores i fecundes —*multitud, singularitat, esdeveniment...*— les mateixes circumstàncies que generen situacions «alienades» ofereixen els gèrmens d'una reversió radical.

L'alternativa als no-llocs és retornar als «llocs»? No. Els llocs com, per exemple, les petites comunitats rurals, tenen força aspectes negatius: posem per cas la intensa pressió del control social. La teorització d'Augé més aviat ha incentivat la recerca d'alternatives als no-llocs, les quals alhora tampoc no són llocs en el sentit tradicional.

Cal dir que, curiosament, sempre que descobrim gestos, accions o maneres d'estar que van a contracorrent de la invasió dels no-llocs, es tracta del marginal, el subversiu o el clandestí o el lúdic: la banda d'adolescents que creen el seu propi dialecte i s'apropien simbòlicament de determinades zones urbanes, l'artista que desfà i recompon anuncis publicitaris, etcètera. Intervenien en l'espai i l'obren a altres llocs, llocs «altres».

Quelcom es pot fer. S'hi entreobre **quelcom**: l'esquerda que esdevé esclatxa.

Quelcom es dona entre els llocs i els no-llocs: espais d'una nova mena, de naturalesa transitòria potser; fulgurants, però il·luminadors com el llamp.

En els intersticis, hi ha **quelcom**. Cal invocar-ho, propiciar-ho, gomboldar-ho.

Licencia Creative Commons

Reconocimiento – NoComercial -SinObraDerivada 2.5 España. Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la obra de la manera especificada por el autor o el licenciador.

No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.

Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

Al reutilizar o distribuir la obra, tiene que dejar bien claro los términos de la licencia de esta obra.

Alguna de estas condiciones puede no aplicarse si se obtiene el permiso del titular de los derechos de autor.